Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
JEAN RICHARD DE LA TOUR IŠVADA,
pateikta 2025 m. kovo 6 d.[1]

Byla C-549/23

American Express Europe SA,
American Express Carte France SA,
Visa Europe Ltd,
MasterCard Europe SA,
Autoriteit Consument en Markt,
Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV,
dalyvaujant
International Card Services BV,

(*College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Apeliacinis administracinis ekonominių bylų teismas, Nyderlandai) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Mokėjimo paslaugos vidaus rinkoje – Reglamentas (ES) 2015/751 – Tarpbankiniai mokesčiai už kortele grindžiamas mokėjimo operacijas – Šių mokesčių sumos viršutinė riba – Atlygis, kurį kelių prekių ženklų naudojimo partneris gauna iš mokėjimo kortelių schemos – Minėtos viršutinės ribos taikymas šiam atlygiui – Prekybininko aptarnavimo mokesčio išskaičiavimas – Kelių prekių ženklų naudojimo partnerio teikiamų paslaugų vertės išskaičiavimas“

I. Įžanga

1. 2023 m. antrąjį pusmetį euro zonoje 56 % atsiskaitymų negrynaisiais pinigais buvo atliekami mokėjimo kortele, o vidutinė vienos operacijos suma buvo apie 40 eurų[2].

2. Konkurencija mokėjimo kortelių srityje vyksta tarp dviejų verslo modelių. Viena vertus, didžiąją daugumą rinkoje sudaro keturšalės mokėjimo kortelių schemos[3]. Jose mokėjimo kortelės turėtojas (1) moka mokestį finansų įstaigai (2), kuri išleido tą kortelę (toliau – išleidėjas), o prekybininkas (3), su kuriuo atsiskaitoma kortele, moka aptarnavimo mokestį finansų įstaigai (4),

[1] Originalo kalba: prancūzų.

[2] Žr. 2024 m. liepos 25 d. Europos Centrinio Banko (ECB) pranešimą spaudai dėl 2023 m. antrojo pusmečio mokėjimų statistikos, paskelbtą šiuo adresu: https://www.ecb.europa.eu/press/stats/paysec/html/ecb.pis2023_1~10a5662f81.en.html. Taip pat žr. šio pranešimo priedą.

[3] Žr. Europos Sąjungos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą 01/2025 „Skaitmeniniai mokėjimai ES. Nepaisant išliekančių spragų, pasiekta pažanga, kad jie būtų saugesni, spartesni ir pigesni“, paskelbtą šiuo adresu: https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2025-01/SR-2025-01_LT.pdf, 7 punktas (p. 9).

suteikusiai prekybininkui priemones[4] priimti mokėjimus kortele (toliau – aptarnaujantysis teikėjas). Ši sistema papildoma mokėjimo kortelių schema, pavyzdžiui, *MasterCard* arba *Visa*, kurioje atliekama atitinkamų išleidėjų ir aptarnaujančiųjų teikėjų operacijų tarpuskaita ir atsiskaitymai, už kuriuos jie moka schemai mokesčius. Siekdamas kompensuoti tai, kad išleidėjas patiria daugiau išlaidų ir prisiima didesnę riziką (visų pirma dėl draudimo ir kompensacijų sukčiavimo ar nemokėjimo atveju, neatidėliotino mokėjimo, net jei kortelės turėtojui mokėjimas atidedamas) nei aptarnaujantysis teikėjas (jam suteikiant mokėjimo sprendinius), pastarasis moka išleidėjui tarpbankinį mokestį, kuris yra 2015 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2015/751 dėl tarpbankinių mokesčių už kortele grindžiamas mokėjimo operacijas[5] dalykas.

3. Kita vertus, egzistuoja trišalės mokėjimo kortelių schemos, kurias sudaro kortelės turėtojas, prekybininkas ir mokėjimo korteles išleidžiančių ir jas aptarnaujančių teikėjų schema, kurioje sujungiamos abi funkcijos. Taigi jiems tarpbankinių mokesčių taisyklės netaikomos. Viena iš tokių trišalių mokėjimo kortelių schemų yra *American Express*.

4. Remiantis šiomis trišalėmis mokėjimo kortelių schemomis, susiformavo verslo modeliai, kuriuose, be ką tik minėtų trijų subjektų, dalyvauja ir trečiosios šalys, kaip antai licencijuotas mokėjimo paslaugų teikėjas, kelių prekių ženklų naudojimo partneris arba agentas. Dėl tų trišalių mokėjimo kortelių schemų variantų, kurių sutartinė situacija pateikta nagrinėti Teisingumo Teismui, Reglamente 2015/751 numatyta, kad jie turi būti laikomi keturšalėmis mokėjimo kortelių schemomis.

5. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą suteiks Teisingumo Teismui galimybę išaiškinti, kaip praktiškai turi būti įgyvendinamas Reglamente 2015/751 numatytas keturšalių mokėjimo kortelių schemų prilyginimas trišalėms mokėjimo kortelių schemoms su išplėtimu naudojant kelis prekių ženklus, visų pirma kiek tai susiję su tarpbankinio mokesčio dydžio apribojimu.

6. Iš tiesų Teisingumo Teismas jau konstatavo, kad nėra būtina, kad kelių prekių ženklų naudojimo partneris veiktų kaip išleidėjas, kaip tai suprantama pagal Reglamento 2015/751 2 straipsnio 2 dalį, tam, kad trišalė mokėjimo kortelių schema, su kuria jis yra sudaręs sutartį, būtų laikoma keturšale mokėjimo kortelių schema[6]. Šioje byloje bus paaiškinta, kaip tarpbankinio mokesčio viršutinės ribos nustatymo taisyklės keturšalėje schemoje taikomos trišalei schemai su išplėtimu naudojant kelis prekių ženklus.

7. Siūlau Teisingumo Teismui į *College van Beroep voor het Bedrijfsleven* (Administracinis apeliacinis ekonominių bylų teismas, Nyderlandai) pateiktus prejudicinius klausimus atsakyti atsižvelgiant į Reglamento 2015/751 tikslus, t. y. pasiekti, kad konkurencijos taisyklės tarpbankiniams mokesčiams būtų taikomos nuosekliai, pagerinti vidaus rinkos veikimą ir sumažinti mokėjimo kortelių operacijų kainas vartotojams.

4 Elektroninis mokėjimo terminalas arba mokėjimo kortele internetu ar mobiliuoju telefonu sprendinys.

5 OL L 123, 2015, p. 1.

6 Žr. 2018 m. vasario 7 d. Sprendimą *American Express* (C-304/16, EU:C:2018:66).

II. Sąjungos teisė

8. Reglamento 2015/751 10, 28, 29, 31 ir 32 konstatuojamosiose dalyse numatyta:

„(10) tarpbankiniai mokesčiai paprastai taikomi tarp korteles aptarnaujančių mokėjimo paslaugų teikėjų ir korteles išleidžiančių mokėjimo paslaugų teikėjų, priklausančių tam tikrai mokėjimo kortelių schemai. Tarpbankiniai mokesčiai sudaro pagrindinę dalį mokesčių, kuriuos aptarnaujantieji mokėjimo paslaugų teikėjai taiko prekybininkams už kiekvieną kortele grindžiamą mokėjimo operaciją. Prekybininkai savo ruožtu tas kortelės sąnaudas, kaip ir visas kitas savo sąnaudas, įtraukia į bendras prekių ir paslaugų kainas. Dėl konkurencijos tarp mokėjimo kortelių schemų siekiant įtikinti mokėjimo paslaugų teikėjus išleisti jų korteles tarpbankiniai mokesčiai rinkoje paprastai ne sumažėja, bet padidėja, priešingai įprastam drausminamajam poveikiui, kurį konkurencija turi kainoms rinkos ekonomikoje. Ne tik nuoseklus konkurencijos taisyklių taikymas tarpbankiniams mokesčiams, bet ir tokių mokesčių reglamentavimas pagerintų vidaus rinkos veikimą ir padėtų sumažinti operacijų kainas vartotojams;

<…>

(28) <…> Daugelyje keturšalių mokėjimo kortelių schemų taikomas aiškus tarpbankinis mokestis, kuris yra paprastai daugiašalis. Siekiant pripažinti, kad egzistuoja užslėpti tarpbankiniai mokesčiai, ir prisidėti prie vienodų sąlygų kūrimo, trišales mokėjimo kortelių schemas, kuriose mokėjimo paslaugų teikėjai veikia kaip išleidėjai arba aptarnaujantieji teikėjai, reikėtų laikyti keturšalėmis mokėjimo kortelių schemomis ir joms taikyti tokias pačias taisykles, o skaidrumo ir kitos priemonės, susijusios su veiklos vykdymo taisyklėmis, turėtų būti taikomos visiems teikėjams. <…>

(29) išleidimo paslauga grindžiama mokėjimo priemonės išleidėjo ir mokėtojo sutartiniais santykiais, neatsižvelgiant į tai, ar išleidėjas saugo lėšas mokėtojo vardu. Išleidėjas mokėtojui suteikia mokėjimo korteles, autorizuoja operacijas terminaluose ar jiems lygiaverčiuose prietaisuose ir gali aptarnaujančiajam teikėjui garantuoti mokėjimą už operacijas, kurios atitinka atitinkamos schemos taisykles. Vadinasi, vien tik mokėjimo kortelių platinimas ar techninės paslaugos, pavyzdžiui, vien tik duomenų apdorojimas ir saugojimas, neturi būti laikoma išleidimu;

<…>

(31) svarbu užtikrinti, kad nuostatos dėl tarpbankinių mokesčių, kuriuos mokėjimo paslaugų teikėjai turi sumokėti arba gauti, nebūtų apeinamos alternatyviu mokesčių srautu, skirtu išleidėjams. Siekiant išvengti tokios padėties, sumokėta grynoji kompensacija ar gauta išleidėjo iš mokėjimo kortelių schemos ar į ją, aptarnaujančiojo teikėjo arba kito tarpininko, įskaitant galimus autorizavimo mokesčius, turėtų būti laikoma tarpbankiniu mokesčiu. Apskaičiuojant tarpbankinį mokestį ir siekiant patikrinti, ar reikalavimas nėra apeinamas, reikėtų atsižvelgti į bendrą mokėjimų arba paskatų sumą, kurią išleidėjas gauna iš mokėjimo kortelių schemos už reguliuojamas operacijas, atėmus mokesčius, kuriuos mokėjimo kortelių schemai sumoka išleidėjas. Mokėjimai, paskatos ir mokesčiai, į kuriuos atsižvelgiama, galėtų būti tiesioginiai (t. y. grindžiami apimtimi arba susiję su konkrečia operacija) arba netiesioginiai (įskaitant rinkodaros paskatas, premijas, atskaitas už tam tikras įvykdytų operacijų apimtis). Tikrinant, ar šio reglamento nuostatos nėra apeinamos, visų pirma reikia

atsižvelgti į išleidėjų pelną, gautą iš specialių programų, kurias bendrai vykdo išleidėjai ir mokėjimo kortelių schemos, taip pat į pajamas iš apdorojimo, leidimų suteikimo ir kitų mokesčių, iš kurių mokėjimo kortelių schemos gauna pajamų. <…>

(32) vartotojai paprastai nežino apie mokesčius, kuriuos sumoka prekybininkai už mokėjimo priemones, kuriomis jie naudojasi. Tuo pat metu išleidėjų taikomomis skatinimo priemonėmis (kaip antai kelionės čekiai[s], premijo[mi]s, atskaito[mi]s, mokėjimų susigrąžinim[u], nemokam[u] draudim[u] ir pan.) vartotojai gali būti skatinami naudotis mokėjimo priemonėmis, dėl kurių išleidėjai gauna daug mokesčių. Kad taip neatsitiktų, priemonės, kuriomis ribojami tarpbankiniai mokesčiai, turėtų būti taikomos tik mokėjimo kortelėms, kurios tapo masiniu produktu, ir prekybininkams paprastai sunku atsisakyti jas aptarnauti, nes jos plačiai išduodamos ir naudojamos (t. y. vartotojų debeto ir kredito kortelės). Siekiant sustiprinti veiksmingą rinkos veikimą nereguliuojamose sektoriaus dalyse ir apriboti veiklos perkėlimą iš reguliuojamų sektoriaus dalių į nereguliuojamas, būtina priimti tam tikras priemones, įskaitant dėl schemos ir infrastruktūros atskyrimo, gavėjo vykdomo mokėtojo skatinimo ir gavėjo pasirinkimo priimti mokėjimo priemones.“

9. Reglamento 2015/751 1 straipsnio „Taikymo sritis“, esančio šio reglamento I skyriuje „Bendrosios nuostatos“, 3 ir 5 dalyse numatyta:

„3. II skyrius netaikomas:

<…>

c) operacijoms trišalių mokėjimo kortelių schemų išleistomis mokėjimo kortelėmis.

<…>

5. Kai trišalė mokėjimo kortelių schema suteikia leidimą kitiems mokėjimo paslaugų teikėjams leisti kortele grindžiamas mokėjimo priemones arba aptarnauti kortele grindžiamas mokėjimo operacijas, arba abiem atvejams, arba išleidžia mokėjimo kortele grindžiamas mokėjimo priemones kartu su kelių prekių ženklų naudojimo partneriu arba per agentą, ji laikoma keturšale mokėjimo kortelių schema. <…>“

10. Šio reglamento 2 straipsnis suformuluotas taip:

„Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

<…>

2. [i]šleidėjas – mokėjimo paslaugų teikėjas, kuris sudaro sutartį suteikti mokėtojui mokėjimo priemonę, skirtą inicijuoti ir apdoroti mokėtojo kortele grindžiamas mokėjimo operacijas;

<…>

10. tarpbankinis mokestis – mokestis, kuris tiesiogiai ar netiesiogiai per trečiąją šalį už kiekvieną operaciją mokamas tarp išleidėjo ir aptarnaujančiojo teikėjo[, kurie yra kortele grindžiamos operacijos šalys]. Grynoji kompensacija arba kitas sutartas atlygis laikomi tarpbankinio mokesčio dalimi;

11. grynoji kompensacija – bendra grynoji mokėjimų, nuolaidų ar paskatų suma, kurią išleidėjas gauna iš mokėjimo kortelių schemos, aptarnaujančiojo teikėjo ar kito tarpininko už kortele grindžiamas mokėjimo operacijas ar susijusią veiklą;

12. prekybininko aptarnavimo mokestis – aptarnaujančiajam teikėjui gavėjo mokamas mokestis, susijęs su kortele grindžiamomis mokėjimo operacijomis;

<…>

17. keturšalė mokėjimo kortelių schema – mokėjimo kortelių schema, kurioje kortele grindžiamos mokėjimo operacijos iš mokėtojo mokėjimo sąskaitos į gavėjo mokėjimo sąskaitą atliekami tarpininkaujant schemai, išleidėjui (iš mokėtojo pusės) ir aptarnaujančiajam teikėjui (iš gavėjo pusės);

18. trišalė mokėjimo kortelių schema – mokėjimo kortelių schema, kurioje pati schema teikia aptarnavimo ir išdavimo paslaugas ir kai kortele grindžiamos mokėjimo operacijos vykdomos iš mokėtojo mokėjimo sąskaitos į gavėjo mokėjimo sąskaitą toje schemoje. Kai trišalė mokėjimo kortelių schema suteikia leidimą kitiems mokėjimo paslaugų teikėjams išleisti kortele grindžiamas mokėjimo priemones arba aptarnauti kortele grindžiamas mokėjimo operacijas arba, abiems atvejams, arba išduoda kortele grindžiamo mokėjimo priemones kartu su kelių prekių ženklų naudojimo partneriu arba per agentą, ji laikoma keturšale mokėjimo kortelių schema;

<…>

24. mokėjimo paslaugų teikėjas – bet kuris fizinis arba juridinis asmuo, kuriam suteiktas leidimas teikti mokėjimo paslaugas, išvardytas Direktyvos 2007/64/EB[7] priede, arba pripažintas kaip elektroninių pinigų išleidėjas pagal Direktyvos 2009/110/EB[8] 1 straipsnio 1 dalį. Mokėjimo paslaugų teikėjas gali būti išleidėjas ar aptarnaujantysis teikėjas arba abu;

<…>

30. mokėjimo priemonės prekės ženklas – fizinis ar skaitmeninis pavadinimas, terminas, ženklas, simbolis ar jų derinys, pagal kurį galima nustatyti mokėjimo kortelių schemą, pagal kurią vykdomos kortele grindžiamos mokėjimo operacijos;

<…>

32. kelių prekių ženklų naudojimas – bent vieno mokėjimo priemonės prekės ženklo ir bent vieno ne mokėjimo priemonės prekės ženklo naudojimas toje pačioje kortele grindžiamoje mokėjimo priemonėje;

<…>“

7 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, iš dalies keičianti direktyvas 97/7/EB, 2002/65/EB, 2005/60/EB ir 2006/48/EB ir panaikinanti Direktyvą 97/5/EB (OL L 319, 2007, p. 1). Direktyva 2007/64 buvo panaikinta ir pakeista 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/2366 dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2002/65/EB, 2009/110/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 ir panaikinama Direktyva 2007/64/EB (OL L 337, 2015, p. 35).

8 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl elektroninių pinigų įstaigų steigimosi, veiklos ir riziką ribojančios priežiūros, iš dalies keičianti Direktyvas 2005/60/EB ir 2006/48/EB ir panaikinanti Direktyvą 2000/46/EB (OL L 267, 2009, p. 7).

11. Reglamento 2015/751 4 straipsnis, esantis jo II skyriuje „Tarpbankiniai mokesčiai“, yra susijęs su „[t]arpbankiniai[s] mokesčiai[s] už vartotojų kredito kortelių operacijas“ ir jame nustatyta:

„Mokėjimo paslaugų teikėjai nenustato ir neprašo už kiekvieną kredito kortelės operaciją mokėti didesnio nei 0,3 % operacijos vertės tarpbankinio mokesčio <…>.“

12. Šio reglamento 5 straipsnyje „Draudimas apeiti reikalavimą“, kuris taip pat yra II skyriuje, numatyta:

„Taikant 3 ir 4 straipsniuose nurodytas viršutines ribas, bet koks sutartas atlygis, įskaitant grynąją kompensaciją, kurio tikslas arba poveikis yra lygiavertis tarpbankinio mokesčio tikslui arba poveikiui ir kurį gauna išleidėjas iš mokėjimo kortelių schemos, aptarnaujančiojo teikėjo arba kito tarpininko už mokėjimo operacijas arba susijusią veiklą, laikomas tarpbankinio mokesčio dalimi.“

III. Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

13. *American Express Europe SA* ir *American Express Carte France SA* (toliau kartu arba atskirai – *Amex*) valdo trišalę mokėjimo kortelių schemą, o *MasterCard Europe SA* (toliau – *MasterCard*) ir *Visa Europe Ltd* (toliau – *Visa*) valdo keturšalę mokėjimo kortelių schemą.

14. 2010 m. *Amex* ir *Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV* (toliau – KLM) laikotarpiui nuo 2011 m. birželio 1 d. iki 2019 m. birželio 1 d. sudarė kelių prekių ženklų naudojimo partnerystę. Pagal šią partnerystę *Amex* vartotojams ir įmonėms išleidžia kelių prekių ženklų kredito korteles, o pirkiniai, apmokėti šiomis kortelėmis, suteikia teisę į „mylias“, kurias perka *Amex*, pagal KLM lojalumo programą. Ši lojalumo programa, pagal kurią „mylių“ skaičius papildomas perkant KLM skrydžių bilietus arba perkant iš KLM partnerių, suteikia galimybę įsigyti KLM skrydžių bilietus ar paslaugas. *Amex* sumokėjo KLM ne tik pasirašymo mokestį, bet ir a) metines sumas už naudojimąsi prekių ženklais ir galimybę naudotis lojalumo programa; b) procentinę dalį mokesčių, imamų iš kortelės turėtojo už kortelę ir jos papildomas funkcijas; c) procentinę dalį išlaidų, už kurias atsiskaitoma kortele, ir d) mokesčius už „mylių“ pirkimą.

15. 2018 m., paskelbus konkursą, KLM vėl pasirinko *Amex* savo partnere kelių prekių ženklų naudojimo programai. Pagal naujuosius susitarimus bendrovės *Amex* mokamas atlygis, be pasirašymo mokesčio, buvo apribotas šios išvados 14 punkto a ir d papunkčiuose nurodytomis sumomis.

16. 2017 m. gegužės mėn. *Autoriteit Consument en Markt* (Vartotojų ir rinkų institucija, Nyderlandai) (toliau – ACM) pradėjo šios partnerystės tyrimą ir 2019 m. kovo 6 d. sprendimu nurodė *Amex* nustatant tarpbankinį mokestį laikytis Reglamente 2015/751 numatytos 0,3 % sandorio vertės viršutinės ribos per metus ir už kiekvieną sandorį, priešingu atveju numatydama galimybę skirti baudą. Siekdama apskaičiuoti bendrovės *Amex* bendrovei KLM sumokėtų tarpbankinių mokesčių, kurie gerokai viršijo 0,3 % ribą, sumą, ACM už kiekvienus ketverių metų programos metus sudėjo visus bendrovės *Amex* sumokėtus mokesčius ir padalijo šią sumą iš mokėjimų, atliktų naudojant kelių prekių ženklų korteles, skaičiaus. *Amex* ir KLM užginčijo šį 2019 m. kovo 6 d. sprendimą ir paprašė taikyti laikinąsias apsaugos priemones.

17. 2019 m. liepos 24 d. sprendimu laikinųjų apsaugos priemonių teisėjas sustabdė bendrovei *Amex* skirto nurodymo, už kurio nevykdymą numatyta galimybė skirti baudą, vykdymą, motyvuodamas tuo, kad pagal ACM taikytą metodą *Amex* pirktų „mylių“ vertės iš viso bendrovės *Amex* bendrovei KLM sumokėto atlygio išskaičiuoti negalima.

18. 2020 m. sausio 22 d. sprendimu ACM pripažino *Amex* ir KLM pareikštus prieštaravimus dėl nurodymo, už kurio nevykdymą numatyta galimybė skirti baudą, nepagrįstais, motyvuodama tuo, kad, pirma, visas KLM gautas atlygis turi būti laikomas „grynąja kompensacija“ ir todėl nėra būtina įrodyti, kad tokio atlygio tikslas ar poveikis yra lygiavertis tarpbankinio mokesčio tikslui ar poveikiui, ir, antra, *Amex* pirktų „mylių“ ekvivalentas negali būti išskaičiuotas iš viso bendrovei KLM sumokėto atlygio.

19. 2020 m. gruodžio 21 d. sprendimu ACM skyrė bendrovei *Amex* iki dešimties milijonų eurų baudą. Nors ACM sutinka su *Amex* taikomu metodu, ji pareiškia prieštaravimą dėl *Amex* turimų „mylių“ vertės, nes egzistuoja „mylios“, kuriomis kortelių turėtojai nesinaudoja.

20. *Rechtbank Rotterdam* (Roterdamo teismas, Nyderlandai) pripažino *Amex* ir KLM ieškinius pagrįstais ir panaikino 2020 m. sausio 22 d. bei 2020 m. gruodžio 21 d. sprendimus, motyvuodamas tuo, kad trišalei mokėjimo kortelių schemai su kelių prekių ženklų naudojimo partneriu taikomos Reglamento 2015/751 4 straipsnio nuostatos, kartu su šio reglamento 5 straipsniu, ir kad tam, kad kelių prekių ženklų naudojimo partneriui mokami mokesčiai galėtų būti laikomi tarpbankiniu mokesčiu, turi būti įrodyta, kad jie turi tokį patį poveikį ar tikslą, kaip tarpbankinis mokestis. Šis teismas taip pat nusprendė, kad toks poveikis turėtų būti vertinamas ne pagal paskatas išduoti ir naudoti *Amex* ir KLM kelių prekių ženklų kredito korteles, kaip tai padarė ACM, o vidaus rinkos lygmeniu ir pagal vartotojams taikomas sandorių kainas.

21. *Amex*, *Visa*, *MasterCard*, KLM ir ACM apskundė šį sprendimą. Bendrovei *International Card Services BV* (toliau – ICS), veikiančiai kaip *Visa* ir *MasterCard* kortelių išleidėja, buvo leista įstoti į apeliacinę bylą.

22. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl Reglamento 2015/751 4 ir 5 straipsnių taikymo mokėjimams, kurie atliekami trišalėje mokėjimo kortelių schemoje kelių prekių ženklų naudojimo partneriui, kuris nėra išleidėjas, kaip tai suprantama pagal šį reglamentą, principo bei sąlygų. Be to, jis kelia klausimą, jei šie straipsniai būtų taikytini, ar *Amex* pirktų „mylių“ vertę ir KLM sumokėtus aptarnavimo mokesčius būtų galima išskaičiuoti iš visų KLM gautų sumų.

23. Šiomis aplinkybėmis *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Apeliacinis administracinis ekonominių bylų teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Reglamento [2015/751] 2 straipsnio 11 punktas, taikant šio reglamento materialines nuostatas, turi būti aiškinamas taip, kad bendra grynoji mokėjimų, nuolaidų ar paskatų suma, kurią kelių prekių ženklų naudojimo partneris gauna iš trišalės mokėjimo kortelių schemos už kortele grindžiamą mokėjimo operaciją ar susijusią veiklą, turi būti kvalifikuojama kaip grynoji kompensacija, net jei šis kelių prekių ženklų naudojimo partneris pats nėra išleidėjas?

2. Ar Reglamento [2015/751] 4 straipsnis, siejamas su [šio reglamento] 2 straipsnio 10 punkto antru sakiniu, turi būti aiškinamas taip, kad grynoji kompensacija tiesiogiai patenka į 4 straipsnio taikymo sritį?

3. Ar Reglamento [2015/751] 5 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jis taip pat apima atlygius, įskaitant grynąsias kompensacijas, kuriuos kelių prekių ženklų naudojimo partneris gauna iš mokėjimo kortelių schemos, kai šis kelių prekių ženklų naudojimo partneris nėra išleidėjas?

4. a. Ar Reglamento [2015/751] 5 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad atlygis, įskaitant grynąsias kompensacijas, kurį gauna kelių prekių ženklų naudojimo partneris už mokėjimo operacijas ar susijusią veiklą, turi tą patį tikslą kaip ir tarpbankinis mokestis, jei šiuo atlygiu siekiama išplėsti mokėjimo kortelių schemos veiklą?

   b. Ar Reglamento [2015/751] 5 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad atlygis, įskaitant grynąsias kompensacijas, kurį gauna kelių prekių ženklų naudojimo partneris už mokėjimo operacijas ar susijusią veiklą, turi tokį patį poveikį kaip tarpbankinis mokestis, kai šis atlygis lemia mokėjimo kortelių schemos veiklos plėtrą?

   c. Jei į [4.a ir 4.b] klausimus būtų atsakyta neigiamai, kyla toliau nurodytas klausimas: kokiais kriterijais ir (arba) veiksniais reikėtų remtis vertinant, ar atlygio, įskaitant grynąsias kompensacijas, kurį gauna kelių prekių ženklų naudojimo partneris už mokėjimo operacijas ar susijusią veiklą, tikslas ar poveikis yra lygiavertis tarpbankinio mokesčio tikslui ar poveikiui?

5. Ar Reglamento [2015/751] 5 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad taikant šio reglamento 4 straipsnį atlygis turi būti laikomas tarpbankinio mokesčio sudedamąja dalimi, jei jo tikslas yra lygiavertis tarpbankinio mokesčio tikslui?

6. Ar Reglamento [2015/751] 2 straipsnio 11 punktas turi būti aiškinamas taip, kad prekybininko aptarnavimo mokestis, kurį kelių prekių ženklų naudojimo partneris moka trišalei mokėjimo kortelių schemai, gali būti išskaičiuojamas iš mokėjimų, nuolaidų ar paskatų, kuriuos kelių prekių ženklų naudojimo partneris iš mokėjimo kortelių schemos gauna už kortele grindžiamas mokėjimo operacijas ar susijusią veiklą?

7. a. Ar Reglamento [2015/751] 2 straipsnio 11 punktas turi būti aiškinamas taip, kad iš bendros sumos, kurią kelių prekių ženklų naudojimo partneris gauna iš mokėjimo kortelių schemos, galima išskaičiuoti ne tik kelių prekių ženklų naudojimo partnerio finansinius atlygius, bet ir kelių prekių ženklų naudojimo partnerio išlaidas arba jo teikiamos paslaugos ekonominį ekvivalentą?

   b. Jeigu į [7.a] klausimą būtų atsakyta teigiamai: kokiais kriterijais remiantis turi būti nustatyta ši vertė?“

24. Rašytines pastabas pateikė *Amex*, KLM, ACM, *MasterCard*, *Visa*, ICS ir Europos Komisija. Per 2024 m. gruodžio 12 d. posėdį šios šalys pateikė žodines pastabas.

IV. Analizė

A. Dėl pirmojo prejudicinio klausimo

25. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori išsiaiškinti, ar sumos, kurias bendrovė *Amex* sumokėjo bendrovei KLM kaip atlygį pagal kelių prekių ženklų naudojimo partnerystės sutartį, yra grynoji kompensacija, kaip tai suprantama pagal Reglamento 2015/751 2 straipsnio 11 punktą, nors KLM nėra išleidėja.

26. Priminsiu, kad, kaip matyti iš Reglamento 2015/751 pavadinimo, jo tikslas – reglamentuoti tarpbankinius mokesčius už kortele grindžiamas mokėjimo operacijas. Jame toks mokestis apibrėžtas kaip mokestis, kuris tiesiogiai ar netiesiogiai (t. y. per trečiąją šalį) už kiekvieną operaciją mokamas tarp išleidėjo ir aptarnaujančiojo teikėjo, kurie yra kortele grindžiamos mokėjimo operacijos šalys. Grynoji kompensacija arba kitas sutartas atlygis laikomi tarpbankinio mokesčio dalimi [9]. Taigi, tai, kad atlygis kvalifikuojamas kaip „grynoji kompensacija“, reiškia, kad jis yra įtraukiamas apskaičiuojant tarpbankinį mokestį, kuriam Reglamentu 2015/751 nustatyta viršutinė riba [10]. Vis dėlto trišalėms mokėjimo kortelių schemoms šis apribojimas netaikomas [11], išskyrus atvejus, kai tai trišalė mokėjimo kortelių schema su išplėtimu naudojant kelis prekių ženklus [12].

27. Atsakymą į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą galima gana nesunkiai rasti Teisingumo Teismo jurisprudencijoje. 2018 m. vasario 7 d. Sprendime *American Express* [13] Teisingumo Teismas nusprendė, kad Reglamento 2015/751 1 straipsnio 5 dalis aiškintina taip, kad remiantis kelių prekių ženklų naudojimo partnerio arba agento sutartimi su trišale mokėjimo kortelių schema nėra būtina, kad šis kelių prekių ženklų naudojimo partneris arba agentas veiktų kaip išleidėjas, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 2 straipsnio 2 punktą, tam, kad minėta schema būtų laikoma išleidžiančia kortele grindžiamas mokėjimo priemones kartu su kelių prekių ženklų naudojimo partneriu arba tarpininkaujant agentui ir taip būtų laikoma keturšale mokėjimo kortelių schema, kaip tai suprantama pagal pirmą iš šių nuostatų [14].

28. Šiame sprendime Teisingumo Teismas patvirtino trišalių mokėjimo kortelių schemų su išplėtimu naudojant kelis prekių ženklus dalinį prilyginimą keturšalėms mokėjimo kortelių schemoms, įskaitant atvejus, kai kelių prekių ženklų naudojimo partneris nėra išleidėjas. Taigi jis nesutiko su *Amex* analize, kuria byloje, kurioje buvo priimtas šis sprendimas, remiantis Reglamento 2015/751 28 konstatuojamosios dalies formuluote [15], kurioje minima tik viena iš trijų šio reglamento 1 straipsnio 5 dalyje numatytų situacijų, pritariama tam, kad prilyginimas galimas tik susiklosčius šiai situacijai, t. y. kai kelių prekių ženklų naudojimo partneris yra išleidėjas.

[9] Žr. Reglamento 2015/751 2 straipsnio 10 punktą.

[10] Žr. Reglamento 2015/751 3 (debeto kortelių operacijos) ir 4 straipsnius (kredito kortelių operacijos).

[11] Žr. Reglamento 2015/751 1 straipsnio 3 dalies c punktą.

[12] Žr. Reglamento 2015/751 1 straipsnio 5 dalį.

[13] C-304/16, EU:C:2018:66.

[14] Žr. 2018 m. vasario 7 d. Sprendimą *American Express* (C-304/16, EU:C:2018:66, 73 punktas ir rezoliucinės dalies 1 punktas).

[15] Šioje konstatuojamojoje dalyje visų pirma nustatyta, kad „[s]iekiant pripažinti, kad egzistuoja užslėpti tarpbankiniai mokesčiai, ir prisidėti prie vienodų [konkurencijos] sąlygų kūrimo, trišales mokėjimo kortelių schemas, kuriose mokėjimo paslaugų teikėjai veikia kaip išleidėjai arba aptarnaujantieji teikėjai, reikėtų laikyti keturšalėmis mokėjimo kortelių schemomis ir joms taikyti tokias pačias taisykles“.

29. Taigi Reglamento 2015/751 2 straipsnio 11 punktą, kuriame „grynoji kompensacija“ apibrėžta kaip bendra grynoji mokėjimų, nuolaidų ar paskatų suma, kurią išleidėjas gauna iš mokėjimo kortelių schemos, aptarnaujančiojo teikėjo ar kito tarpininko už kortele grindžiamas mokėjimo operacijas ar susijusią veiklą, reikia aiškinti atsižvelgiant į tokį dalinį prilyginimą.

30. Siekiant nustatyti šio dalinio prilyginimo pasekmes, kai mokėjimo kortelių schemai priklausančio išleidėjo nėra, Reglamento 2015/751 2 straipsnio 11 punktą reikia aiškinti atsižvelgiant tiek į šios nuostatos formuluotę, tiek į jos kontekstą, tiek į šiuo reglamentu siekiamus tikslus.

31. Pirma, sąvokos „grynoji kompensacija“ apibrėžtyje esanti nuoroda į sumas, kurias gauna išleidėjas, iš pirmo žvilgsnio gali reikšti, kad nesant tokio išleidėjo, o trišalėje mokėjimo kortelių schemoje su išplėtimu naudojant kelis prekių ženklus taip ir yra, kaip matyti iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo analizės, ši apibrėžtis negali būti taikoma. Kita vertus, remiantis dalinio prilyginimo keturšalei mokėjimo kortelių schemai logika akivaizdu, kad kelių prekių ženklų naudojimo partneris yra dar viena dalyvaujanti šalis. Be to, minėtoje apibrėžtyje nurodyta, kad atsižvelgiama į sumas, gautas iš mokėjimo kortelių schemos. Trišalėje mokėjimo kortelių schemoje su išplėtimu naudojant kelis prekių ženklus tokia mokėjimo kortelių schema hipotetiškai egzistuoja. Taigi man atrodo, kad kelių prekių ženklų naudojimo partnerio iš mokėjimo kortelių schemos gautos sumos prilygsta grynajai kompensacijai.

32. Antra, Reglamentu 2015/751 siekiama aiškaus tikslo –kad konkurencijos taisyklės tarpbankiniams mokesčiams būtų taikomos nuosekliai, pagerinti vidaus rinkos veikimą ir sumažinti mokėjimo kortelių operacijų kainas vartotojams [16]. Atliekant dalinį prilyginimą tam tikroms trišalėms mokėjimo kortelių schemoms gali būti taikomos šio reglamento II skyriuje įtvirtintos taisyklės, visų pirma susijusios su tarpbankinių mokesčių, įskaitant grynąsias kompensacijas, apribojimu.

33. Taigi aiškinant sąvokos „grynoji kompensacija“ apibrėžtį dalinio prilyginimo keturšalei mokėjimo kortelių schemai aplinkybėmis reikia atsižvelgti į šį tikslą – sumažinti mokėjimo kortele kainas. Teisingumo Teismas jau nusprendė, kad negalima atmesti, kad tam tikros rūšies atlygis arba nauda gali būti pripažinta kaip užslėptas tarpbankinis mokestis, kaip tai suprantama pagal Reglamento 2015/751 28 konstatuojamąją dalį, ir nebūtinai kelių prekių ženklų naudojimo partneris, su kuriuo trišalė mokėjimo kortelių schema sudarė sutartį, turi dalyvauti šios schemos išleidimo veikloje [17].

34. Tai leidžia sąvoką „grynoji kompensacija“ šiomis aplinkybėmis aiškinti plačiai, kad ją sudaro bendra grynoji mokėjimų, nuolaidų ar paskatų suma, kurią kelių prekių ženklų naudojimo partneris gauna visų pirma iš mokėjimo kortelių schemos.

35. Be to, kaip pažymi ACM, Reglamento 2015/751 taikymo ataskaitoje, numatytoje jo 17 straipsnyje, Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad grynoji kompensacija trišalėje mokėjimo kortelių schemoje su išplėtimu naudojant kelis prekių ženklus yra bendra grynoji mokėjimų, nuolaidų ir paskatų suma, kurią gauna kelių prekių ženklų naudojimo partneris arba agentas [18].

[16] Žr. Reglamento 2015/751 10 konstatuojamąją dalį.

[17] Žr. 2018 m. vasario 7 d. Sprendimą *American Express* (C-304/16, EU:C:2018:66, 71 punktas).

[18] Žr. 2020 m. birželio 29 d. Reglamento (ES) 2015/751 dėl tarpbankinių mokesčių už kortele grindžiamas mokėjimo operacijas taikymo ataskaitą [SWD(2020) 118 *final*], anglų k. paskelbtą šiuo adresu: https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2021-10/IFR_report_card_payment.pdf, p. 13.

36. Taigi į pirmąjį prejudicinį klausimą siūlau atsakyti, kad Reglamento 2015/751 2 straipsnio 11 punktą, siejamą su šio reglamento 1 straipsnio 5 dalimi, reikia aiškinti taip, kad grynoji kompensacija yra bendra grynoji mokėjimų, nuolaidų ar paskatų suma, kurią kelių prekių ženklų naudojimo partneris gauna visų pirma iš trišalės mokėjimo kortelių schemos su išplėtimu naudojant kelis prekių ženklus, net jei kelių prekių ženklų naudojimo partneris nėra išleidėjas.

B. Dėl antrojo prejudicinio klausimo

37. Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar Reglamento 2015/751 4 straipsnis, siejamas su jo 2 straipsnio 10 punkto antru sakiniu, turi būti aiškinamas taip, kad grynoji kompensacija tiesiogiai patenka į 4 straipsnio taikymo sritį.

38. Reglamento 2015/751 2 straipsnio 10 punkte pateiktoje sąvokos „tarpbankinis mokestis“ apibrėžtyje grynoji kompensacija arba kitas sutartas atlygis laikomi tarpbankinio mokesčio dalimi. Vadinasi, jiems tiesiogiai taikomas šio reglamento 4 straipsnis, pagal kurį tarpbankinio mokesčio dydis negali viršyti 0,3 % operacijos vertės atliekant bet kokią kredito kortele grindžiamą operaciją.

39. Vis dėlto, tokiam aiškinimui prieštarauja tik *Amex* ir KLM, teigdamos, kad dėl to minėto reglamento 5 straipsnis, kuriame nustatyta taisyklė, draudžianti apeiti šį reikalavimą, aiškiai nurodant grynąją kompensaciją, netektų prasmės.

40. Iš tiesų abejonių kyla dėl to, kad šioje taisyklėje, draudžiančioje apeiti reikalavimą, numatyta, jog tam, kad sutartas atlygis, įskaitant grynąją kompensaciją, būtų laikomas tarpbankinio mokesčio dalimi, jo poveikis ar tikslas turi būti lygiavertis tarpbankinio mokesčio poveikiui ar tikslui.

41. Taigi, nors grynosios kompensacijos prilyginimas tarpbankiniam mokesčiui pastarojo apibrėžtyje numatytas be jokių sąlygų, jam, kita vertus, taikoma tikslo arba poveikio lygiavertiškumo sąlyga, numatyta taisyklėje, draudžiančioje apeiti reikalavimą. Vadinasi, norint atsakyti į antrąjį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą, vien pažodinio aiškinimo, atrodo, nepakanka.

42. Pirminiame Komisijos pasiūlyme dėl reglamento[19] grynoji kompensacija nebuvo įtraukta į sąvokos „tarpbankinis mokestis“ apibrėžtį ir buvo įtraukta tik į 5 straipsnio taisyklę, draudžiančią apeiti reikalavimą, kurioje buvo nustatyta, kad „bet kokia grynoji kompensacija <…> laikoma tarpbankinio mokesčio dalimi“: poveikio ar tikslo lygiavertiškumo sąlygos nebuvo. Kita vertus, 3 ir 4 straipsniuose, kuriais nustatomos tarpbankinio mokesčio viršutinės ribos nustatymo taisyklės ribos, nurodyta: „mokėjimo paslaugų teikėjai nesiūlo ir neprašo <…> mokėti tarpbankinį mokestį arba kitą sutartą atlygį, kurio tikslas arba poveikis lygiavertis“.

43. Taigi nuo pat pradžių grynoji kompensacija buvo prilyginta tarpbankiniam mokesčiui ne jo apibrėžtyje, o taisyklėje, draudžiančioje apeiti reikalavimą, ir todėl jai nebuvo taikomas poveikio ar tikslo lygiavertiškumo reikalavimas. Be to, buvo numatyti kiti atlygiai, kurie turėjo turėti tarpbankinio mokesčio poveikiui ar tikslui lygiavertį poveikį ar tikslą, kad juos būtų galima

[19] 2013 m. liepos 24 d. Komisijos pateiktas pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl tarpbankinių mokesčių už kortele grindžiamas mokėjimo operacijas (COM(2013) 550 *final*).

įtraukti į ribos apskaičiavimą. Vadinasi, tarpbankinis mokestis, įskaitant grynąją kompensaciją, kuriam tiesiogiai taikoma viršutinė riba, buvo aiškiai atskirtas nuo „kito atlygio“, kuris ribojamas tik tuo atveju, jei jo tikslas ar poveikis yra lygiavertis tarpbankinio mokesčio tikslui ar poveikiui.

44. Iš Reglamento 2015/751 teleologinio aiškinimo matyti tos pačios krypties gairės. Reglamento 28 konstatuojamojoje dalyje kalbama apie galimybę, kad trišalėse mokėjimo kortelių schemose, kuriose veikia mokėjimo paslaugų teikėjai, gali egzistuoti užslėpti tarpbankiniai mokesčiai. Joje teigiama, kad siekiant prisidėti prie vienodų konkurencijos sąlygų kūrimo, šioms schemoms turėtų būti taikomos tos pačios taisyklės, kaip ir keturšalėms mokėjimo kortelių schemoms. Vis dėlto, kalbant apie užslėptus tarpbankinius mokesčius, šioje konstatuojamojoje dalyje minimas atlygis, kuris turi būti ribojamas visada, o ne tik tuo atveju, jei jo poveikis ar tikslas yra lygiavertis tiesioginio tarpbankinio mokesčio poveikiui ar tikslui. Reikėtų priminti, kad Teisingumo Teismas nusprendė, jog, siekiant užtikrinti Reglamento 2015/751 tikslų laikymąsi, tokių trišalių schemų prilyginimas keturšalėms schemoms turi būti taikomas ir trišalių schemų su išplėtimu naudojant kelis prekių ženklus atveju[20]. Taigi pagal minėtą konstatuojamąją dalį, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo pateiktą jos išaiškinimą, darytina išvada, kad grynoji kompensacija trišalėje mokėjimo kortelių schemoje su išplėtimu tiesiogiai patenka į šio reglamento 4 straipsnyje numatyto apribojimo taikymo sritį.

45. Šis išaiškinimas patvirtinamas minėto reglamento 31 konstatuojamąja dalimi. Dėl grynosios kompensacijos joje pažymima, kad ji turėtų būti „laikoma tarpbankiniu mokesčiu“, neminint, kad jo poveikis ar tikslas turi būti lygiavertis tarpbankinio mokesčio poveikiui ar tikslui. Tai, kad šioje konstatuojamojoje dalyje minimas apėjimo pavojus, mano nuomone, nėra pakankamas pagrindas abejoti tuo, kad jos formuluotėje aiškiai nurodyta, jog grynoji kompensacija turi būti laikoma tarpbankiniu mokesčiu.

46. Taigi į antrąjį prejudicinį klausimą siūlau atsakyti, kad Reglamento 2015/751 4 straipsnis, siejamas su šio reglamento 2 straipsnio 10 punkto antru sakiniu, turi būti aiškinamas taip, kad grynoji kompensacija tiesiogiai patenka į 4 straipsnio taikymo sritį.

C. Dėl trečiojo prejudicinio klausimo

47. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar atlygiams, įskaitant grynąją kompensaciją, kuriuos kelių prekių ženklų naudojimo partneris, kuris nėra išleidėjas, gauna iš mokėjimo kortelių schemos, taikoma Reglamento 2015/751 5 straipsnyje nustatyta taisyklė, draudžianti apeiti reikalavimą.

48. Kadangi į antrąjį prejudicinį klausimą Teisingumo Teismui siūlau atsakyti, kad tokie atlygiai patenka į šio reglamento 4 straipsnio taikymo sritį, į trečiąjį klausimą siūlau atsakyti tik subsidiariai.

49. Remiantis Reglamento 2015/751 1 straipsnio 5 dalyje įtvirtinta prilyginimo išlyga, trišalėms mokėjimo kortelių schemoms su išplėtimu naudojant kelis prekių ženklus taikomos tos pačios taisyklės, kaip ir keturšalėms mokėjimo kortelių schemoms. Taigi šio reglamento 5 straipsnyje nustatyta taisyklė, draudžianti apeiti reikalavimą, šioms schemoms taikoma tokiomis pačiomis sąlygomis, kaip ir pagal šio reglamento 4 straipsnį, t. y. kad turi būti analizuojamas būtent kelių prekių ženklų naudojimo partnerio gautas atlygis, siekiant nustatyti, ar jis, turėdamas

[20] Žr. 2018 m. vasario 7 d. Sprendimą *American Express* (C-304/16, EU:C:2018:66, 71 ir 73 punktai).

tarpbankinio mokesčio poveikiui ar tikslui lygiavertį poveikį ar tikslą, turi būti laikomas tarpbankiniu mokesčiu, kuriam taikomos šio reglamento 3 ir 4 straipsniuose nustatytos viršutinės ribos.

50. Taigi atrodytų, kad šiuo atveju Reglamento 2015/751 5 straipsnyje įtvirtinta taisyklė, draudžianti apeiti reikalavimą, dubliuoja šio reglamento 4 straipsnyje nustatytą tiesioginį tarpbankinio mokesčio apribojimą. Vis dėlto, tai nereiškia, kad tokiu atveju 4 straipsnyje nustatytas tiesioginis apribojimas netaikomas atlygiui, kuris mokamas kelių prekių ženklų naudojimo partneriui. Be to, gali būti atlygių, kurie nėra grynoji kompensacija ir kurių poveikis ar tikslas gali būti lygiavertis tarpbankinio mokesčio poveikis ar tikslas.

51. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui siūlau atsakyti, kad Reglamento 2015/751 5 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jis taip pat apima atlygius, įskaitant grynąją kompensaciją, kuriuos gauna kelių prekių ženklų naudojimo partneris, net kai jis nėra išleidėjas.

D. Dėl ketvirtojo ir penktojo prejudicinių klausimų

52. Ketvirtuoju ir penktuoju klausimais, kuriuos siūlau nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo iš esmės siekia išsiaiškinti Reglamento 2015/751 5 straipsnyje įtvirtintos taisyklės, draudžiančios apeiti reikalavimą, taikymo sąlygas.

53. Kaip ir į ankstesnį klausimą, į šiuos klausimus tereikia atsakyti subsidiariai, nes, manau, jog grynoji kompensacija tiesiogiai patenka į šio reglamento 4 straipsnyje nustatyto apribojimo taikymo sritį.

54. Mano nuomone, atsakymą į šiuos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo iškeltus klausimus iš dalies galima nesunkiai rasti pačioje Reglamento 2015/751 5 straipsnio formuluotėje. Tam, kad atlygis, įskaitant grynąją kompensaciją, būtų laikomas tarpbankinio mokesčio dalimi, jis turi turėti šio mokesčio tikslui ar poveikiui lygiavertį tikslą ar poveikį. Be to, ši analizė taikytina tiek keturšalėms, tiek trišalėms mokėjimo kortelių schemoms su išplėtimu, nes šiame straipsnyje skirtumo tarp jų nedaroma.

55. Taigi vadovaujamasi alternatyviu kriterijumi: kad gautas atlygis būtų laikomas tarpbankiniu mokesčiu, pakanka, kad jo tikslas ar poveikis būtų lygiavertis tokio mokesčio tikslui ar poveikiui.

56. Kalbant apie Reglamento 2015/751 tikslą, susijusį su taisykle, draudžiančia apeiti nustatytas viršutines ribas, kaip paaiškinta šio reglamento 31 konstatuojamojoje dalyje, siekiama užkirsti kelią tam, kad nuostatos dėl tarpbankinių mokesčių, visų pirma jų ribojimo, nebūtų apeinamos nukreipiant išleidėjams kitus finansinius srautus. Minėto reglamento 32 konstatuojamojoje dalyje priduriama, kad vartotojai paprastai nežino apie mokesčius, kuriuos prekybininkai moka už naudojamą mokėjimo priemonę, o išleidėjų taikomomis skatinimo priemonėmis, kaip antai kelionės čekiais, vartotojai gali būti skatinami naudotis mokėjimo priemonėmis, dėl kurių išleidėjai gauna daug mokesčių.

57. Taigi tarpbankinių mokesčių ribojimu tiesiogiai taikant Reglamento 2015/751 4 straipsnį arba taisyklę, draudžiančią apeiti reikalavimą, siekiama valdyti paskatas naudotis konkrečia mokėjimo priemone. Kaip savo klausimais pažymi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, mokėjimo kortelių schemos veiklos išplėtimas gali atitikti šio reglamento 5 straipsnyje nurodytą tikslą ar poveikį.

58. Man atrodo, kad baimė, jog į Reglamento 2015/751 4 straipsnio taikymo sritį pateks visos operacijos, skirtos mokėjimo kortelių išleidimui skatinti, yra nepagrįsta. Tam, kad būtų galima taikyti 4 straipsnį, pirma, turi būti sukurta kelių prekių ženklų naudojimo partnerystė arba agento sutartis, su kuria susijusi skatinimo operacija, ir, antra, šis partneris arba agentas ir trišalė mokėjimo kortelių schema turi atlikti operaciją. Taigi mokėjimo kortelių schemos veiklos išplėtimo kriterijus yra naudingas kriterijus, kai atskirai nagrinėjant kiekvieną konkretų atvejį, kuris bus pateiktas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, siekiama patikrinti, ar nėra apeinamas reikalavimas.

59. Vis dėlto poveikio rinkai kriterijus, kurį savo pastabose iš esmės siūlo *Visa*, KLM ir *Amex*, šioms bendrovėms pažymint, kad reikia įrodyti rinkos nepakankamumą, lygiavertį tam, kurį sukelia tarpbankiniai mokesčiai keturšalėse schemose, nėra tinkamas. Iš tiesų, prilygindamas trišales mokėjimo kortelių schemas su išplėtimu keturšalėms mokėjimo kortelių schemoms, kiek tai susiję su tarpbankinių mokesčių ribojimu, Sąjungos teisės aktų leidėjas Reglamente 2015/751 aiškiai nusprendė daryti prielaidą, kad rinkos nepakankamumas abiem atvejais yra vienodas, kad siekiant pašalinti šį rinkos nepakankamumą jiems būtų taikomas objektyvus ribojimas.

60. Taigi į ketvirtąjį ir penktąjį prejudicinius klausimus siūlau atsakyti, kad Reglamento 2015/751 5 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad, pirma, bet koks sutartas atlygis, įskaitant grynąją kompensaciją, kurio tikslas arba poveikis yra lygiavertis tarpbankinio mokesčio tikslui arba poveikiui ir kurį kelių prekių ženklų naudojimo partneris gauna iš mokėjimo kortelių schemos, aptarnaujančiojo teikėjo arba kito tarpininko už mokėjimo operacijas arba susijusią veiklą, laikomas tarpbankinio mokesčio dalimi ir, antra, mokėjimo kortelių schemos veiklos išplėtimo kriterijus yra svarbus vertinant šį lygiavertį tikslą ar poveikį.

E. Dėl šeštojo prejudicinio klausimo

61. Šeštuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento 2015/751 2 straipsnio 11 punktas turi būti aiškinamas taip, kad kelių prekių ženklų naudojimo partnerio aptarnavimo mokestis, jam veikiant kaip prekybininkui, kuris naudojasi trišalės mokėjimo kortelių schemos paslaugomis, gali būti išskaičiuojamas iš mokėjimų, nuolaidų ar paskatų, kuriuos jis iš mokėjimo kortelių schemos gauna už kortele grindžiamas mokėjimo operacijas ar susijusią veiklą.

62. Reglamento 2015/751 2 straipsnio 11 punkte „grynoji kompensacija“ apibrėžiama atsižvelgiant į šio reglamento 2 straipsnio 12 punkte pateiktą sąvokos „prekybininko aptarnavimo mokestis“ apibrėžtį. Šis aptarnavimo mokestis apibrėžtas kaip aptarnaujančiajam teikėjui gavėjo mokamas mokestis, susijęs su kortele grindžiamomis mokėjimo operacijomis.

63. Sunkumų kyla dėl to, kad, pirma, trišalėje mokėjimo kortelių schemoje aptarnaujančiojo teikėjo ir išleidėjo funkcijas atlieka vienas subjektas, t. y. schema, ir, antra, kelių prekių ženklų naudojimo partneris, kuris turi būti laikomas išleidėju, kad būtų galima taikyti tarpbankinio mokesčio viršutinę ribą, taip pat gali būti gavėjas, t. y. prekybininkas, kuris naudojasi schemos paslaugomis.

64. Vis dėlto, kaip pažymi Komisija, *MasterCard*, *Visa* ir ACM, į šį klausimą reikia atsakyti neigiamai. Kelių prekių ženklų naudojimo partnerio aptarnavimo mokestis nėra susijęs su partneryste su mokėjimo kortelių schema, nes jis gali būti mokamas kitai mokėjimo kortelių schemai. Kita vertus, įtraukus šias paslaugas į grynosios kompensacijos apskaičiavimą, kad mokestį būtų galima išskaičiuoti, kelių prekių ženklų naudojimo partneris būtų labiau skatinamas plėtoti mokėjimo kortelių schemų veiklą, o tai prieštarauja Reglamento 2015/751 tikslams [21].

65. Taigi į šeštąjį prejudicinį klausimą siūlau atsakyti, kad
Reglamento 2015/751 2 straipsnio 11 punktas turi būti aiškinamas taip, kad prekybininko aptarnavimo mokestis negali būti išskaičiuojamas iš mokėjimų, nuolaidų ir paskatų, kuriuos jis kaip kelių prekių ženklų naudojimo partneris iš trišalės mokėjimo kortelių schemos su išplėtimu naudojant kelis prekių ženklus gauna už kortele grindžiamas mokėjimo operacijas ar susijusią veiklą.

F. Dėl septintojo prejudicinio klausimo

66. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar Reglamento 2015/751 2 straipsnio 11 punktas turi būti aiškinamas taip, kad, siekiant apskaičiuoti grynąją kompensaciją, iš bendros sumos, kurią kelių prekių ženklų naudojimo partneris gauna iš mokėjimo kortelių schemos, galima išskaičiuoti ne tik kelių prekių ženklų naudojimo partnerio finansinius atlygius, bet ir kelių prekių ženklų naudojimo partnerio išlaidas arba jo teikiamos paslaugos ekonominį ekvivalentą. Prireikus prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas apsvarstys šios vertės apskaičiavimo kriterijus.

67. Reikėtų priminti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visų pirma turės nustatyti, kad nagrinėjamos paslaugos yra susijusios su kortele grindžiamomis mokėjimo operacijomis arba susijusia veikla.

68. Sąvokos „grynoji kompensacija“ apibrėžtyje nurodoma tik bendra grynoji mokėjimų, nuolaidų ir paskatų suma, kurią išleidėjas gauna iš mokėjimo kortelių schemos. Taigi, sumoms, kurias gauna išleidėjas ar kelių prekių ženklų naudojimo partneris, ir sumoms, kurias jis perveda schemai ir kurios turi būti išskaičiuojamos iš šių gautų sumų, turi būti taikomos tos pačios mokėjimo, nuolaidos ir paskatos sąvokos.

69. Kad būtų galima remtis tiek plačiuoju, tiek siauruoju šių sąvokų aiškinimu, šalys ir suinteresuotieji subjektai atkreipė dėmesį į pavojų, kad tarpbankinio mokesčio apribojimas gali būti apeinamas. Pirmieji (KLM, *Amex*) pažymi, kad jeigu apskaičiuojant grynąją kompensaciją nebūtų atsižvelgiama į paslaugas, tai paskatintų šalis naudotis tokiu skatinimo mechanizmu, kad šį apribojimą būtų galima apeiti išleidėjų naudai. Vis dėlto antrieji (*Visa*, ACM) mano, kad turėtų būti atsižvelgiama tik į piniginius mokėjimus, kurių vertę galima objektyviai patikrinti, o paslaugų vertė gali būti dirbtinai padidinta, siekiant sumažinti grynosios kompensacijos sumą ir taip nesilaikyti tarpbankinio mokesčio viršutinės ribos.

70. Noras turėti taisyklę, kurią būtų lengva taikyti aiškinant, kad į grynąją kompensaciją galima įtraukti tik piniginius mokėjimus, yra suprantamas. Taigi, per teismo posėdį ACM sutiko, kad jai itin ilgai užtrunka ir yra sunku tikrinti, ar laikomasi viršutinės ribos, kai įtraukiamos piniginės

[21] Be to, Audito Rūmai nustatė tris tyrimus, iš kurių būtų galima matyti, kad aptarnavimo mokesčiai, išskyrus tarpbankinius mokesčius, nėra nereikšmingi ir netgi kad pirmieji padidėjo, o pastariesiems buvo nustatyta viršutinė riba (žr. specialiosios ataskaitos, nurodytos šios išvados išnašoje p. 3, II priedą ir 9 diagramą).

išraiškos neturinčios paslaugos. Šis aiškinimas papildomai pagrindžiamas ir tuo, kad Reglamento 2015/751 31 konstatuojamosios dalies trečiame sakinyje nurodant, kas turi būti išskaičiuojama iš bendros mokėjimų ar paskatų sumos, kurią išleidėjas gauna iš mokėjimo kortelių schemos, vartojamas būtent žodis „mokesčiai“. Šis terminas reiškia ne paslaugą, o piniginį mokėjimą.

71. Vis dėlto, toks aiškinimas reikštų, kad Reglamento 2015/751 4 straipsnio taikymo sritis būtų apribota. Mano nuomone, apskaičiuojant tiek aptarnaujančiojo teikėjo išleidėjui, tiek priešinga kryptimi vykdomus mokėjimus turi būti taikomas vienodas mokėjimų, nuolaidų ir paskatų sąvokų aiškinimas. Taigi, jei apskaičiuojant grynąją kompensaciją būtų atsižvelgiama tik į piniginius mokėjimus, visų kitų formų atlygis, pavyzdžiui, paslaugos, turėtų patekti į šio reglamento 5 straipsnio taikymo sritį ir jis būtų ribojamas tik tuo atveju, jei jo poveikis ar tikslas būtų lygiavertis tarpbankinio mokesčio poveikiui ar tikslui.

72. Vis dėlto, manau, kad toks tariamas paprastumas prieštarauja Reglamento 2015/751 formuluotėms, nes sąvokos „grynoji kompensacija“ apibrėžtyje paskatos nurodomos bendrai, nedarant prielaidos, kad tai būtų tik piniginės paskatos. Be to, tai prieštarautų šio reglamento tikslui sumažinti mokėjimo kortele kainas. Jei tokios paslaugos, kaip „mylių“, kurias galima iškeisti į lėktuvo bilietus, suteikimas, nebūtų įtrauktos į grynąją kompensaciją, tai paskatintų plėtoti tokią skatinamąją praktiką. Be to, būtų sudėtingiau įrodyti tikslą ar poveikį, lygiavertį tarpbankinio mokesčio tikslui ar poveikiui. Vadinasi, taisyklės paprastumas pagal minėto reglamento 4 straipsnį būtų tiesioginė didesnių sunkumų įgyvendinant to paties reglamento 5 straipsnį pasekmė, nes vienu metu reikėtų įrodyti šių paslaugų vertę ir jų lygiavertį poveikį ar tikslą.

73. Šalių ir suinteresuotųjų subjektų skirtingas vertinimas iš tikrųjų sietinas su piniginės išraiškos neturinčių paslaugų vertinimo būdu, kad būtų išvengta bet kokio pavojaus, jog nebus laikomasi Reglamentu 2015/751 nustatytos viršutinės ribos. Turi būti naudojama realioji ekonominė vertė, o ne šalių naudota sutartinė vertė. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės apskaičiuoti šią vertę remdamasis byloje esančiais įrodymais ir atsižvelgdamas į tikslą sumažinti mokėjimo kortelių operacijų kainas.

74. Taigi į septintąjį prejudicinį klausimą siūlau atsakyti, kad
Reglamento 2015/751 2 straipsnio 11 punktas turi būti aiškinamas taip, kad, siekiant apskaičiuoti grynąją kompensaciją, iš atlygio, kurį kelių prekių ženklų naudojimo partneris gauna iš trišalės mokėjimo kortelių schemos, galima išskaičiuoti ne tik finansinius atlygius, bet ir paslaugas, kurias reikia vertinti kiekvienu konkrečiu atveju atsižvelgiant į jų realiąją ekonominę vertę, kurią kelių prekių ženklų naudojimo partneris sumoka trišalei mokėjimo kortelių schemai.

V. Išvada

75. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Administracinis apeliacinis ekonominių bylų teismas, Nyderlandai) pateiktus prejudicinius klausimus atsakyti taip:

1. 2015 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2015/751 dėl tarpbankinių mokesčių už kortele grindžiamas mokėjimo operacijas 2 straipsnio 11 punktas, siejamas su šio reglamento 1 straipsnio 5 dalimi,

   turi būti aiškinamas taip:

grynoji kompensacija yra bendra grynoji mokėjimų, nuolaidų ar paskatų suma, kurią kelių prekių ženklų naudojimo partneris gauna visų pirma iš trišalės mokėjimo kortelių schemos su išplėtimu naudojant kelis prekių ženklus, net jei kelių prekių ženklų naudojimo partneris nėra išleidėjas.

2. Reglamento 2015/751 4 straipsnis, siejamas su šio reglamento 2 straipsnio 10 punktu,

   turi būti aiškinamas taip:

   grynoji kompensacija tiesiogiai patenka į 4 straipsnio taikymo sritį.

3. Reglamento 2015/751 5 straipsnis

   turi būti aiškinamas taip:

   – į jo taikymo sritį patenka atlygiai, įskaitant grynąją kompensaciją, kuriuos gauna kelių prekių ženklų naudojimo partneris, net jei jis nėra išleidėjas;

   – pirma, bet koks sutartas atlygis, įskaitant grynąją kompensaciją, kurio tikslas arba poveikis yra lygiavertis tarpbankinio mokesčio tikslui arba poveikiui ir kurį kelių prekių ženklų naudojimo partneris gauna iš mokėjimo kortelių schemos, aptarnaujančiojo teikėjo arba kito tarpininko už mokėjimo operacijas arba susijusią veiklą, laikomas tarpbankinio mokesčio dalimi ir, antra, mokėjimo kortelių schemos veiklos išplėtimo kriterijus yra svarbus vertinant šį lygiavertį tikslą ar poveikį.

4. Reglamento 2015/751 2 straipsnio 11 punktas

   turi būti aiškinamas taip:

   – prekybininko aptarnavimo mokestis negali būti išskaičiuojamas iš mokėjimų, nuolaidų ir paskatų, kuriuos jis kaip kelių prekių ženklų naudojimo partneris iš trišalės mokėjimo kortelių schemos su išplėtimu naudojant kelis prekių ženklus gauna už kortele grindžiamas mokėjimo operacijas ar susijusią veiklą;

   – siekiant apskaičiuoti grynąją kompensaciją, iš atlygio, kurį kelių prekių ženklų naudojimo partneris gauna iš trišalės mokėjimo kortelių schemos, galima išskaičiuoti ne tik finansinius atlygius, bet ir paslaugas, kurias reikia vertinti kiekvienu konkrečiu atveju atsižvelgiant į jų realiąją ekonominę vertę, kurią kelių prekių ženklų naudojimo partneris sumoka trišalei mokėjimo kortelių schemai.